

Попруга А.О., Шаєнко З.О.

Особливості секреції лептину у хворих на цукровий діабет 2 типу у поєднанні з ожирінням

«Українська медична стоматологічна академія»

allapopruga@ukr.net

Актуальність проблеми. Розглядаючи жирову тканину з позиції ендокринного органа та здатності адипоцитів продукувати численні біологічно активні речовини, що відіграють важливу роль у регуляції енергетичного балансу, чутливості до інсуліну, імунологічної відповіді звертає на себе увагу зв'язок між рівнем лептину, розвитком ожиріння та цукровим діабетом 2 типу (ЦД 2 типу). У хворих ЦД 2 типу багато авторів спостерігали підвищення лептину в периферичній крові та особливо високий рівень характерний для ЦД 2 типу у поєднанні з ожирінням.

Однак, ряд клінічних робіт, відносно концентрації лептину при ЦД 2 типу, достатньо суперечливі, що затрудняє відповідь на питання: являється підвищений рівень лептину наслідком самого захворювання (гіперглікемії) чи збиткової маси тіла.

Мета роботи – дослідити особливості лептинемії у хворих на цукровий діабет 2 типу у поєднанні з ожирінням.

Результати досліджень. Вивчено антропометричні дані: індекс маси тіла (ІМТ), співвідношення об'єму талії до об'єму стегон (От/Ос); рівень лептину; показник інсулінорезистентності: індекс НОМА (І-НОМА); глікозильований гемоглобін (HbA1c), показники ліпідного обміну: холестерин (Хл), тригліцериди (Тр), ліпопротеїди високої щільності (ХЛ-ЛПВЩ), ліпопротеїди низької щільності (ХЛ-ЛПНЩ) у 27 хворих (12 чоловіків і 15 жінок, середній вік - $52 \pm 8,0$ років), які були розподілені на 2 групи: I група – хворі з ЦД 2 типу (n = 13) та II група- хворі з ЦД 2 типу у поєднанні з ожирінням (n =14). При порівнянні результатів обстеження груп

хворих виявлено наступні закономірності: ІМТ був статистично вищий у групі хворих на ЦД 2 типу у поєднанні з ожирінням - $36,61 \pm 0,39$ кг/м² порівняно з групою ЦД 2 типу - $26,44 \pm 0,24$ кг/м² ($p < 0,001$). За даними співвідношення От/Ос у групі ЦД 2 типу у поєднанні з ожирінням виявлено достовірно вищі результати $0,95 \pm 0,02$, для групи ЦД 2 типу даний показник становив - $0,79 \pm 0,01$ см ($p < 0,001$). Виявлено статистично вірогідне зростання вмісту лептину у групі хворих на ЦД 2 типу у поєднанні з ожирінням $32,34 \pm 6,62$ нг/мл проти $10,55 \pm 2,24$ нг/мл для групи хворих на ЦД 2 типу ($p < 0,05$). За даними розрахунку І-НОМА, статистично вищі результати характерні для II групи - $4,27 \pm 0,61$ проти I групи - $2,80 \pm 0,38$, ($p < 0,05$). При дослідженні ліпідного профілю було виявлено, що рівень загального Хл вищий у II групі - $6,96 \pm 0,21$ ммоль/л відносно I групи - $6,72 \pm 0,24$ ммоль/л, проте статистичної різниці не виявлено ($P > 0,05$). Для групи хворих на ЦД 2 типу у поєднанні з ожирінням відмічається збільшення рівню Хл-ЛПНЩ $4,47 \pm 0,22$ ммоль/л, тригліцеридів $2,82 \pm 0,21$ ммоль/л та зниження рівня ХЛ-ЛПВЩ $0,99 \pm 0,04$ ммоль/л в порівнянні з групою ЦД 2 типу. $4,03 \pm 0,18$ ммоль/л; $2,27 \pm 0,18$ ммоль/л; $1,20 \pm 0,05$ ммоль/л відповідно.

Дані проведеного кореляційного аналізу виявили високі позитивні зв'язки між рівнем лептину та ІМТ, І-НОМА, НвА1с ($r = 0,7$, $p < 0,001$); Негативний зв'язок між рівнем лептину та ХЛ-ЛПВЩ ($r = - 0,8$, $p < 0,001$) і позитивний зв'язок по відношенню до ХЛ-ЛПНЩ ($r = 0,6$, $p < 0,05$) та тригліцеридів ($r = 0,5$, $p < 0,05$).

Висновки. У хворих на ЦД 2 типу у поєднанні з ожирінням виявлено гіперлептинемію прямопропорційну до величини ІМТ та співвідношення От/Ос

Між показниками лептину І-НОМА та НвА1с існує прямий кореляційний зв'язок, що свідчить про вплив лептину на формування та прогресування інсулінорезистентності.

Виявлена пряма залежність рівня лептину від проатерогенних показників ліпідного обміну (Тр, ХЛ-ЛПНЩ) та від'ємну від антиатерогенних (ХЛ-ЛПВЩ). Приведені дані свідчать про високий ризик формування ускладнень, що потребує своєчасної та ефективної корекції метаболічних порушень.